

במדניה

דת

הגיהינום של סטפן

משפט פוליטי חדש מתבשל בישראל. סטפן גולדשמידט צומד לתבוע לדין את מדינת ישראל, כדי לקבל תשובה לשאלתו: מדוע — בשעה שעמד לעלות לישראל מפולין — לא הודיעו לו כי הוא עולה למדינה תאוקרטית ולא דמוקרטית? מדוע גרמו לו להגיע לכלל טעות שבהרוס את חייו וחיי משפחתו?

אויבים מכז צד. ההיסטוריה הישראלית של סטפן, שונה מההיסטוריה של אלפי עולים אחרים — אשר הגיעו עמו לישראל ב־1957 — רק בשתי נקודות: ראשית, הוא הביא עמו אשה פולנית; שנית, מיד לאחר שהגיע ארצה החליט להתיישב בקיבוץ.

שתי עובדות אלה השפיעו על חייו בי אופן חד משמעי. בקיבוץ דפנה, השייך ל־קיבוץ המאוחד, החזיק מעמד רק שנה וחצי. אחת הסיבות העיקריות לעזיבתו, היתה פת אשתו: אחת החברות במשק התנגדה לכך שאשתו של סטפן, אמיליה, תדבר פולנית, כינתה אותה בשם „אנטישמית!“ מאותו יום היה נדמה לסטפן כי מכל צד מכתרים אותו אויבים. ייתכן שהיה בכך משום דעה־קדומה, אך עובדה היא כי כל שלושת המשפחות המעורבות שהיו באותו משק, עזבו את הקיבוץ כמעט בבת־אחת. אולם העיקר הוא כי הקיבוץ עיכב את קליטתו של סטפן בארץ. כשעזב את המשק קיבל אמנם צריף בבת־ים, שהוחלף, אחר כך, לדירה בחולון, אולם כסופר ומתמטיקאי במקצועו, נשאר משך רוב הזמן ללא עבודה.

חיים — לא מתים. אבל הגיהינום של סטפן החל רק כאשר מתה עליו אשתו, לפני שלוש שנים. הבעייה הראשונה ש־צצה נגעה להלווייתה של המנוחה.

„לא רציתי שאשתי תקבר בבית־קברות נוצרי“, סיפר סטפן, „קודם כל היא לא היתה אף פעם נוצריה מאמינה. היא יצאה ממשפחה עם מסורת סוציאליסטית עתיקה ומזמן שאני מכיר אותה, לא ביקרה אף־פעם בכנסייה. פרט לזה לא רציתי שילדי יבקרו אצל אמא בבית־קברות קתולי. רציתי ש־ירגישו עצמם כמו כל הילדים האחרים במדינה. לחברה קדישא לא היה, כמובן, מה לפנות. לכן החלטתי לפנות לקיבוצים, שהם אי־סוציאליזם בארץ. ביקשתי מהם שיקברו את אמיליה באחד מבתי הקברות שלהם.“

התברר שהעניין בכל זאת אינו כה פשוט. בקיבוץ גבעתי-ברנר סרבו אפילו לגמק את סיבות התנגדותם. גם ממרכז מפ"ם קיבל את התשובה הבאה: „אנחנו מקבלים ל־קיבוצים אנשים חיים — ולא מתים. ובכלל, האם אתה חושב שבשביל אשה אחת אנו נלך נגד חוקי־ישראל?“

במשך ארבע ימים נשארה גופת האשה בחזר המתים של בית־החולים. רק אז פנו שתי ירדות פולניות לכנסייה ביפו ובאותו יום התקיימה הלווייה.

„אני אתאיסט.“ השלב השני החל מיד אחרי כן. סטפן נשאר לבדו עם חמישה ילדים. הבן המבוגר ביותר היה אז כבן 12, הצעיר כבן 3.

הפתרון ההגייוני ביותר היה, כמובן, שליחת הילדים למוסד. אבל גם פה נתקל סטפן בקיר אטום. לכל מקום אליו פנה: עליית הנוער, לשכת הסעד בחולון, בקיבוץ צים — בכל מקום קיבל את אותה התשובה: „בודאי, ילדים אפשר לאשפו, אבל בתנאי אחד — הם מוכרחים לעבור קודם את טקס ברית־המילה.“

לזאת לא היה מוכן סטפן להסכים, באותה המידה שלא היה מסכים לתת את הילדים לבית־ספר נוצרי. „אני אתאיסט, ואינני רוצה לחיות תחת הכפיה של איזושהי דת,“ קבע.

מצבו של סטפן הלך ונעשה טרגי יותר ויותר. הטיפול בחמשת ילדיו נפל על ראשו, הוא נאלץ היה להזניח את עבודתו. לאחר זמן מה פוטר מפוס זבר, משרה אותה קיבל לאחר מאמצים רבים.

אבל סטפן לא רצה לוותר על זכויותיו האישיות. הוא כתב מכתב ליועץ המשפטי, בו דרש להעמיד לדין את שר־הדתות באשמת ניצול מצבו החומרי הקשה, שגרר אחריו כפיה־דתית.

„לא ידוע לי על קיומו של סעיף בחוק הפלילי,“ כתב לו בתשובתו היועץ המשפטי. „לפי אפשר יהיה להעמיד לדין את השר. עם כל ההבנה לכאבך האישי, לא אוכל

• שט בדי.

דובק רויאל

20 סיג.
81 אג.

תערוכת חדישה:
"TOASTED"

דובק רויאל

לבר מצוה

המתנה היפה ביותר היא מצלמה. כל מתנה נשכחת מהר, רק מצלמה שומרת על העניין בה — לתמיד. מבחר עשיר של מצלמות לבר-מצוה.

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלון 31

למדו לתועלתכם בקלות ובמהירות

קצרנות
ב.אולפן גרג (GREGG) בשיטת גרג הידועה בעולם. ההדרכה בידי מר חיים בר־קמא, מחבר הקצרנות העברית בשיטת גרג המוכרת ע"י משרד החינוך. קורס חדש בתליאכוב בראשית נובמבר.

פריטים:
תליאכוב: בר־קמא, רח' גורדון 5, חיפה: בייס, במעלה

מהדורה שניה

רבי המכר של העונה

הדסה מור: דרכים לווהטות